

Motion till riksdagen

1988/89: Ub226

av Barbro Sandberg och Kenth Skårvik (båda fp)

Kostkunskap i gymnasieskolan

Under de senaste decennierna har våra kost- och levnadsvanor ändrats högst betydligt och tyvärr många gånger på ett sätt, som är till men för hälsan.

Vårt förändrade levnadssätt har inneburit, att matlagningen i hemmet har minskat. Kunskapen om mat och matlagning förs inte vidare från en generation till nästa i samma utsträckning som tidigare. Mellanmålsätandet har ökat och ett nytt ätbeteende håller på att utvecklas. "Frukostisering" – dvs. att själv ta maten direkt ur kylskåpet eller vid spisen, att äta ensam utan att lägga upp – kanske utan bestick – har inneburit en splittring av familjen. Föräldrarna har idag svårt att samla familjen till gemensamma måltider på bestämda tidpunkter. Barnen saknar ofta aptit när familjens gemensamma måltid skall intas, detta som en följd av det ökande mellanmålsätandet. Enligt en undersökning utförd i Malmö 1985–87 bland mellan- och högstadieelever visas att deras mellanmålsätande utgör drygt 40 procent av hela dagens energibehov.

Det är nu klarlagt att det i industriländerna inte endast föreligger risk för övernäring, utan att också andra former av felnäring kan förekomma, som bidrar till uppkomst av sjukdomar och som även i övrigt negativt påverkar välbefinnandet.

En stor andel av den föda som vi intar har i livsmedelsindustrin genomgått en rad beredningsprocesser. Många människor är idag oroade över olika kemiska tillsatser (konsistensgivare, färgämnen, konserveringsämnen) i våra vanliga livsmedel men också över den ökade frekvensen giftiga ämnen (tungmetaller, radioaktiva ämnen, PCB, dioxiner m. m.) i vissa livsmedel. Flera av dessa ämnen är cancerframkallande eller misstänks kunna ge fosterskador.

De flesta experter världen över är idag övertygade om att en förändring av kost- och levnadsvanor verkligen främjar hälsa och förebygger sjukdom. I många fall har man sedan länge klarlagt orsakssambandet mellan kost och hälsa. Detta gäller exempelvis övervikt, många hjärt- och kärlsjukdomar inklusive hjärtinfarkt och högt blodtryck, cancer, diabetes m. fl. sjukdomar. Med den kunskap som finns om kostens och hälsans betydelse bör det vara god samhällsekonomi att satsa bl. a. på att öka människors konsumentmedvetande samt att förbättra deras kost- och levnadsvanor.

Eleverna i grundskolan ägnar ca två procent av sin tid till hemkunskap. Detta är en alltför knapp tid för att det skall ge bestående kunskaper om mat.

Vid ett symposium som SNF (Svensk Näringslivsforskning) anordnat i slutet av 1985 uppgav SÖ, att endast en av tio gymnasieelever får undervisning i konsumentkunskap och att av dem som får undervisning nio av tio är flickor. Vid samma tidpunkt fick endast 3–5 procent av eleverna i gymnasieskolan undervisning i kostkunskap. Idag är den siffran i det närmaste halverad.

Tyvärr måste det konstateras, att dagens skola inte ger eleverna nödvändiga baskunskaper. Våra ungdomar står alltför dåligt rustade för att kunna förbättra de dåliga matvanor, som svenska folket lagt sig till med. För att få en förbättring till stånd borde alla elever i gymnasieskolan få undervisning i kostkunskap.

Den omfattande remissopinion mot ÖGYs förslag om en avveckling av konsumtionslinjen och de konsumentekonomiska kurserna speglar tydligt samhällets syn på behovet av utbildning i kostfrågor. Därför bör gymnasieskolan även i fortsättningen erbjuda eleverna en särskild utbildningslinje, där de ämnen som idag utgör karaktärsämnena på konsumtionslinjen ingår som grundelement. Linjen bör vara såväl studieförberedande som yrkesinriktad.

Hemställan

Med stöd av det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att undervisning med inriktning mot kost och hälsa skall ingå i gymnasieskolans alla linjer,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en särskild utbildningslinje i gymnasieskolan, där de ämnen som idag utgör karaktärsämnena på konsumtionslinjen ingår som grundelement.

Stockholm den 20 januari 1989

Barbro Sandberg (fp)

Kentth Skårvik (fp)